

תכנית התואר השני בתקשורת חזותית M.Des

שנתון תשפ"ד

ראש התכנית: ד"ר חגית קיסר

רכזת התכנית: מעיין לוין

דוא"ל: vc.mdes@bezalel.ac.il

סגל המרצים והמרצות

פרופ' אורי ברטל	ייטב בוהסירה
פרופ' מרב סלומון	יעל בורשטיין
פרופ' ענת קציר	דניאל גרומר
פרופ' עדי שטרן	עדה ורדי
ד"ר חגית קיסר	עומר זיו
ד"ר אריאל הנדל	ליאת סגל
ד"ר אהד זהבי	אורי סוכרי
ד"ר עפרי כנעני	אבי קריצמן
ד"ר ליאת לביא	גיא שגיא
ד"ר נעמי מאירי-דן	
ד"ר רועי עמית	
ד"ר עמית שניאק	

אנו חיים בתקופה שבה השינוי במרחבים התרבותיים והטכנולוגיים הולך ומואץ. הטכנולוגיות החדשות והתמורות החברתיות הקשורות בהן מביאות להתפשטות והתעצמות של המרחב החזותי, ולצד זה – של מרחב ההזדמנויות הנפתח בפני העוסקים בתקשורת חזותית. במקביל הולכת ומתפתחת ההכרה בעוצמה הציבורית והכלכלית של היצירתיות והחדשנות שמעצבים ומעצבות מביאים איתם לכל סביבה שבה הם פועלים.

תכנית התואר השני בתקשורת חזותית (M.Des) היא תכנית דו-שנתית, היחידה מסוגה בישראל, הפועלת כחממה פורצת דרך לפיתוח פרויקטים חדשניים בשדה התקשורת החזותית.

התכנית מיועדת למי שהפגינו מצינות בלימודיהם או בפעילותם/ המקצועית בתחומי התקשורת החזותית, ומזמינה אותם/ לפתח את המומחיות המקצועית שלהם ולרכוש מיומנויות חדשות שיכשירו אותם/ להוביל תהליכי עומק ולפעול כסוכני שינוי במרחבים החזותיים, התרבותיים והטכנולוגיים של המאה ה-21.

הסינתזה בין תיאוריה ופרקטיקה, שהיא אחד מציריה המרכזיים של התכנית, מעודדת את הלומדים והלומדות בתכנית לפתח עמדה מעמיקה וביקורתית ביחס לשדה הפעולה שלהם/ו, להרחיב את גבולותיו, להתפתח כיוצרים בשדה זה ולהפוך למובילי/ות ומחוללי/ות שינוי. ברוח זו, מעודדת התכנית העמקה, תעוזה ויוזמה.

בלב תכנית הלימודים עומד פרויקט מרכזי, מעשי ומחקרי (Practice-Based Research), שאותו מפתחים הסטודנטים והסטודנטיות במשך שנתיים בליווי מומחים ומומחיות בתחומי התקשורת החזותית,

התיאוריה והטכנולוגיה.

לצד תכנית הלימודים ובמסגרתה מקיימת התכנית שיתופי פעולה, סדנאות אורח ומפגשים עם מעצבים, מעצבות, חוקרים וחוקרות מובילים מהארץ ומהעולם.

מרכיבי תכנית הלימודים

תכנית הלימודים כוללת שלוש חטיבות לימוד רעיוניות ומעשיות:

1. חטיבה משולבת - מעשית ועיונית

"היפר - סטודיו":

מסגרת של 4 קורסי סטודיו סמסטריאליים שמטרתם הבנת דיסציפלינת התקשורת החזותית ברשת ההקשרים הרחבה בה היא פועלת. כל קורס נסוב סביב ציר קונטקסט מרכזי ומועבר על ידי שני מרצים/ות בעלי/ות אוריינטציה תיאורטית ומעשית. רצף הקורסים מאפשר את בחינת התחום בארבעה חתכים: חתך בין-תחומי, טכנולוגי, חברתי/פוליטי, והיסטורי. קורסי ה"היפר-סטודיו" מהווים מסגרת המשלבת דיון תיאורטי עם סדנת עיצוב מעשית שתוצריה יגיבו לפן התיאורטי או ישמשו לו כמקרי בוחן. כל קורס "היפר-סטודיו" מקנה לסטודנט/ית 3 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף ב-4 קורסי "היפר-סטודיו" בהיקף כולל של 12 נ"ז.

פרויקט מרכזי:

הפרויקט המרכזי עומד במרכז לימודי המוסמך בתקשורת חזותית, מוגדר, מנוסח ונחקר במהלך השנה הראשונה ומפותח במהלך השנה השנייה ללימודיו/יה של הסטודנט/ית בתכנית. הפרויקט הוא בעיקרו מעשי ומלווה בעבודה כתובה, הן כבסיס מחקרי והן כנייר עמדה התומך בפן המעשי. נושא הפרויקט נבחר על ידי הסטודנט/ית שמונחה בהיבטים מעשיים ותיאורטיים של עבודתו/ה במסגרות הנחיה אישיות וקבוצתיות. מנעד האפשרויות רחב ביותר הן מבחינה דיסציפלינרית והן מבחינה מדיומלית. הפרויקט המרכזי מקנה לסטודנט/ית 12 נ"ז.

2. חטיבה מעשית

חטיבה זו מיועדת להעמקת מיומנויותיהם של הסטודנטים/ות כמעצבים/ות ויוצרים/ות. בחטיבה 3 מרכיבים:

סדנאות נושא - כל סדנה תוקדש לנושא מרכזי רחב אליו מתייחסים הסטודנטים/ות בפרויקטים במהלך הסמסטר. על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף בסדנת נושא אחת בכל שנה בהיקף של 2 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט/ית להשתתף ב-2 סדנאות נושא לתואר בהיקף כולל של 4 נ"ז.

קורסי בחירה מעשיים - קורסי הבחירה המעשיים מוקדשים לז'אנרים, פורמטים או טכנולוגיות. על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף בקורס בחירה מעשי אחד בכל שנה בהיקף של 2 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט/ית להשתתף ב-2 קורסי בחירה מעשיים בהיקף כולל של 4 נ"ז.

סדנאות אורח – מדי שנה מוצעות לסטודנטים/ות סדנאות בנות שבוע המועברות על ידי מעצבים/ות ויוצרים/ות מובילים מהארץ ומחו"ל. על כל סטודנט/ית להשתתף בסדנת אורח אחת בכל שנה בהיקף של 1 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף ב-2 סדנאות אורח בהיקף כולל של 2 נ"ז.

3. חטיבה עיונית

שנה א':

סמינר חובה עיוני – מאפשר לסטודנט/ית להרחיב את אופקיו/ה בקונטקסט רחב של תחום העיצוב ובמגמות הבולטות בעיצוב העכשווי, ולבסס את מיומנויות המחקר והכתיבה שלו/ה (4 נ"ז).

קורס חובה עיוני – המאפשר לסטודנט/ית העמקה בתיאוריות שונות וביחסים האפשריים בין לבין תחום התקשורת החזותית (4 נ"ז).

שנה ב':

סמינר מחקר וכתיבה בסביבת עיצוב – הסמינר מהווה מסגרת לפיתוח המחקר שבלב הפרויקט המרכזי (בהיקף של 6 נ"ז).

תקופת הלימודים

משך הלימודים בתכנית הנו 4 סמסטרים (2 שנות לימוד).
הלימודים בתכנית מתקיימים בבניין בצלאל הר-הצופים, ירושלים.

היקף הלימודים

הדרישות הלימודיות כוללות 48 נ"ז.

דרישות התוכנית למעבר משנה לשנה וקבלת תואר מוסמך

תנאי המעבר משנה א' לשנה ב':

1. ציון עובר בכל קורסי התכנית בשנה א'.
2. השלמת 2/3 מחובות הלימוד העיוניות בתכנית.

לצורך קבלת תואר מוסמך בתקשורת חזותית יהא על הסטודנט/ית למלא אחר הדרישות

הבאות:

1. צבירת 48 נקודות זיכוי אקדמיות במסגרת קורסי התוכנית והפרויקט המרכזי.
2. מילוי סך החובות האקדמיות כפי שנקבעו לתכנית.
3. השתתפות בשתי סדנאות אורח.
4. קבלת ציון עובר בכל קורסי התכנית.
5. עמידה בכל הדרישות המנהליות הנדרשות מסטודנט בבצלאל.

הציון העובר בקורסי ההיפר סטודיו ובפרויקט המרכזי הוא 70

שנה א'

9 נ"ז	3 ש"ש	3 "היפר סטודיו"
4 נ"ז	2 ש"ש	1 סמינר חובה
2 נ"ז	1.5 ש"ש	1 סדנת נושא
4 נ"ז	2 ש"ש	1 קורס עיוני
2 נ"ז	1.5 ש"ש	מסגרת הנחיה קבוצתית לפרויקט המרכזי
4 נ"ז	*2 שבוע מרוכז	2 קורס בחירה מרוכז
1 נ"ז	שבוע מרוכז	1 סדנת אורח

סה"כ 10 ש"ש + עד 3 שבועות מרוכזים 26 נ"ז

שנה ב'

3 נ"ז	3 ש"ש	1 "היפר סטודיו"
2 נ"ז	1.5 ש"ש	1 סדנת נושא
6 נ"ז	3 ש"ש	1 סמינר חובה
10 נ"ז	מסגרת הנחיה	פרויקט מרכזי - הנחיה והגשה
1 נ"ז	עד שבוע מרוכז	1 סדנת אורח

סה"כ 7.5 ש"ש + עד שבוע מרוכז 22 נ"ז

פירוט הקורסים - שנה א'

סמסטר א'

שם הקורס	שם המרצה	נקודות זכות
היפר סטודיו - "מבוא אינטגרטיבי בתקשורת חזותית"	אורי סוכרי, גיא שגיא	3 נ"ז
סדנת נושא	פירוט להלן	2 נ"ז
סמינר - "עיצוב עכשווי"	ד"ר אורי ברטל	4 נ"ז

סמסטר ב'

שם הקורס	שם המרצה	נקודות זכות
היפר סטודיו - "לעמוד על כתפי ענקים/ות - ההיסטוריה של העיצוב הגרפי"	ד"ר ליאת לביא, עדה ורדי	3 נ"ז
היפר סטודיו - "אוטופיה/דיסטופיה - חדשנות טכנולוגית ולאן שהיא לוקחת אותנו"	ד"ר עמית שניאק + מרצה טרם נקבע	3 נ"ז
קורס עיוני - "קוגניציה ומדעי המוח לעוסקים/ות בתקשורת חזותית"	ד"ר רועי עמית	4 נ"ז
מסגרת הנחיה קבוצתית: תחקיר ופרוגרמה לפרויקט המרכזי	ד"ר חגית קיסר	2 נ"ז

חופשת סמסטר וחופשת קיץ

קורס בחירה מרוכז *2	פירוט להלן	4 נ"ז
סדנת אורח (עד שבוע מרוכז)	מגוון סדנאות	1 נ"ז
סה"כ שנה א'		26 נ"ז

פירוט הקורסים - שנה ב'

סמסטר א'

שם הקורס	שם המרצה	נקודות זכות
היפר סטודיו - אימפקט / IMPACT	ד"ר חגית קיסר, ייטב בוהסירה	3 נ"ז
סדנת נושא מעשית	פירוט להלן	2 נ"ז

שנתי

פרויקט מרכזי - הנחיה והגשה	סגל התכנית	10 נ"ז
סמינר מחקר וכתבייה בסביבת עיצוב לשנה ב'	ד"ר עפרי כנעני	6 נ"ז
סדנת אורח (עד שבוע מרוכז)	טרם נקבע	1 נ"ז

22 נ"ז

סה"כ שנה ב'

סדנאות נושא (לשנים א' וב')

שם הקורס	שם המרצה	נקודות זכות
Post Moving Image	יעל בורשטיין	2 נ"ז
"הספר כחדר פלאות"	פרופ' מרב סלומון	2 נ"ז

"Design Fiction" (סדנה מרוכזת בקיץ)	אורי סוכרי ליאת סגל	2 נ"ז

קורסי בחירה מעשיים (לשנים א' וב')

שם הקורס	שם המרצה	נקודות זכות
סדנת הדפס רשת ותחריט - סדנה מרוכזת	אבי קריצמן	2 נ"ז
ארדווינו (Physical Computing)	ליאת סגל	2 נ"ז

שינויים בידיעון בצלאל

רשויות המחלקה והאקדמיה רשאיות לערוך שינויים ותיקונים בתכנים המופיעים בידיעון זה, להוסיף עליהם, לגרוע מהם או לבטלם בכל עת במהלך שנת הלימודים. הודעה על כל שינוי כאמור, תפורסם במודעות בלוחות המחלקה ו/או בדרך ראויה אחרת. השינויים מחייבים את כלל הסטודנטים/ות, גם אם נקבעו או נכנסו לתוקף לאחר שהחלו את לימודיהם/ן.

תקצירי הקורסים

החטיבה המשולבת - עיוני ומעשי (היפר סטודיו + פרויקט מרכזי):

היפר סטודיו - "מבוא אינטגרטיבי בתקשורת חזותית"

אורי סוכרי, גיא שגיא

שנה א', סמסטר א', 1.5 ש"ש, 3 נ"ז

קורס ההיפר סטודיו הפותח את התואר השני יעסוק בתקשורת חזותית כאמצעי לנסח היגדים משמעותיים על ההווה התרבותי הנוכחי, שבו אנו ניצבים מול אתגרים קוגניטיביים, טכנולוגיים, כלכליים ופילוסופיים הפועלים עלינו ועל הסביבה יותר מאי פעם. הקורס יחולק לשלושה פרקים עיקריים שבהם נארח מדענים, חוקרים ותיאורטיקנים לשיחות שיהוו קרקע לפעולות חזותית של הסטודנטים. הפרק הראשון יעסוק במצב הגוף האנושי הנוכחי. דרך סדרת מפגשים על ניתוחים, אוכל, אדם ומכונה נבחן את מצב הגוף האנושי החדש. הפרק השני יעסוק בתמה של סביבה; אורבניות, ערים והתנועה בתוכן, אוטומציה מואצת, כלכלה חדשה והקריסה האקולוגית. בחלק השלישי של הקורס נעסוק בזכרון, בפרגמנטים של זכרון, באותות מהעבר האישי והקולקטיבי ובהפרטתו. ההיפר סטודיו משלב עיון תיאורטי, ותרגול מעשי.

היפר סטודיו - "לעמוד על כתפי ענקים/ות, או: איך עושים דברים עם היסטוריה"

עדה ורדי, ד"ר ליאת לביא

שנה א', סמסטר ב', 1.5 ש"ש, 3 נ"ז

כאשר עוסקים באסתטיקה עכשווית נהוג להדגיש שהיא תוצר של הגלובליזציה ומאופיינת בפסטיש של סגנונות, המקיים דו-שיח עם ההיסטוריה החזותית תוך כדי הצגת בליל של שפות וסגנונות חזותיים, המצטטים מאמנות העבר על ידי ניכוס, העלאת נוסטלגיה ומשחק עם קומפוזיציות מסורתיות. דימויים אלה מציגים שעתוק, שיכפול, ציטוט, פרודיה, אירוניה והתחזות כמו גם שילוב של סגנונות, ז'אנרים ומבנים חדשים אשר מבטלים דיכוטומיות והיררכיות בין אמנות גבוהה ודימויים חזותיים פופולאריים. שילוב השפות השונות ושזירת ציטוטים ממקורות שונים בנו שפה חזותית חדשה המתאפיינת באינטר-טקסטואליות עם שדות יצירה שונים וברב-שיח אינטר-דיסציפלינארי עם תולדות היצירה החזותית. היצירה החדשה אינה מדברת בקול אחד. היא בעלת נרטיבים ורבדי משמעויות שונים.

הקורס הוא סטודיו פעיל, שבמסגרתו מקיים/ת כל אחד/ת מהסטודנטים/ות תהליך יצירה שלתוכו נמזגת ההיסטוריה של השדה שבו הוא/יא פועל/ת. זהו מרחב מחקר, משחקי ודינמי, המבקש להפוך את ההיסטוריה החזותית לכלי בידיהם של יוצרים/ות, ולהעמיק את גישתם/ן אל המרחבים ההיסטוריים, לחשוף את האופן שבו ביצירתם/ן של יוצרים/ות מההיסטוריה משתקפים לא רק סגנון, אלא גם עמדות שקשורות לנסיבות ההיסטוריות בהן חיו, מאורעות, תפיסות עולם, זמינות טכנולוגית ועוד. העמקת הבנה זו מעודדת את הסטודנטים/ות לתפוס גם את עצמם/ן ואת יצירתם/ן במונחים היסטוריים, ואת מרחב האפשרויות שמציע ה"עכשווי" כתלוי מקום וזמן.

היפר סטודיו - "אוטופיה/דיסטופיה - חדשנות טכנולוגית ולאן שהיא לוקחת אותנו"
עמית שניאק + מרצה טרם נקבע
שנה א', סמסטר ב', 1.5 ש"ש, 3 נ"ז

קורס ההיפר סטודיו "אוטופיה/דיסטופיה" בוחן את הקשר בין התפתחותן של טכנולוגיות חדשות ומשבשות (Emerging and Disruptive technologies) לתרבות, חברה ופוליטיקה, את הקשר ההדוק שלהן לתרבות השוליים, ואת השפעתן על יצירתיות ויצירה. בקורס נכיר מושגים טכנולוגיים ונסקור בצורה ביקורתית את יחסי הגומלין שלהם עם תחומים שונים - כמו תקשורת, חינוך, כלכלה ומדינה. על בסיס החומר הנלמד נבקש לחקור ולהגיב למהלך ההיסטוריה, או לנסות לחתור תחת יסודות העתיד לבוא.

היפר סטודיו - "אימפקט / IMPACT"
ד"ר חגית קיסר + ייטב בוהסירה
שנה ב', סמסטר א', 1.5 ש"ש, 3 נ"ז

בקורס זה נתמקד בבחינת היחסים ההדוקים בין מרחב עירוני ומרחב דיגיטלי - נעסוק בהיווצרותה של "אזרחות עירונית דיגיטלית" ונחשוב מחדש את התקשורת החזותית במסגרת אחריותה במרחב האורבני.

התפתחות העיר והולדת האזרחות קשורות בקשר הדוק: התיישבות הקבע, ארגון המרחב וניהול התוצרת המשותפת הביאו עמן העברת סמכות אל שלטון מרכזי הזוכה למונופול על הפעלת צורות שונות של כוח במרחב, ובתמורה אמור לספק, תנאים לביטחון בסיסי ולחיים הוגנים במרחב משותף. אם כן, היחס בין הכוח המרוכז (אלימות, בקרה, רגולציה, חקיקה, ניהול ופיקוח, ועוד) ובין התנאים לחיים משותפים (שוויון וצדק, זכויות וחובות, חלומות ודמיון, ועוד) עומד ביסודה של האזרחות ובו בזמן הוא לב לבה של האורבניזציה ושל תהליכי הייצור של המרחב העירוני. כיום, הטרנספורמציה הדיגיטלית בערים (תשתיות דיגיטליות, איסוף מידע, ניתוח אלגוריתמי וחיזוי) משנים את אופני הממשל, השירותים, האינטראקציות החברתיות והפוליטיות, כמו גם את תפיסת המרחב והטבע בעיר. כל אלו מבנים מחדש את העיר ואת צורת ההתאזרחות בה.

תהליכים אלו מחייבים חשיבה מעמיקה על היווצרותה של אזרחות דיגיטלית לצד העירונית והלאומית. אזרחות עירונית-דיגיטלית הינה פלואידית יותר ומתקיימת דינמיקה בין המרחב הדיגיטלי והעירוני אך ביטוייה כאמצעי לזכויות מחד, ואמצעי לשליטה מאידך, לרוב נסתרים מהעין.

במהלך העבודה בסטודיו זה נרצה לברר את תפקידה של תקשורת חזותית בחקירה ובעיצוב של המרחבים הפיזיים, ההיברידיים, והדיגיטליים שמעצבים מחדש את העיר והחיים בה וכיצד היא יכולה להגיב ולהתערב בשינויים אלו.

לשם כך, העבודה בסטודיו תפעל במישור תאורטי ואמפירי-מעשי. נכיר תיאוריה ביקורתית, פמיניסטית העוסקת בפוליטיקה של מדע נתונים ותאפשר לסטודנטיות/ים לבחון כיצד נתונים מיוצרים ופועלים בעולם. כמו כן, נלמד על הבטחות הדמוקרטיזציה, כמו גם הסיכונים שמביאה איתה "העיר החכמה", ועל האופנים בהם תשתיות דיגיטליות משפיעות על זכויות התושבים בעיר.

במשולב, נתוודע לתהליכי דיגיטציה ודטיפיקציה במרחב העירוני בירושלים בשיתוף פעולה עם מוסדות עירוניים, נבחן מגוון של מקרי בוחן, תוכניות עתידיות ופרויקטים בביצוע. דרך סיורים ופגישות עם אנשי

עירייה ובעלי תפקידים שונים בעיצוב ובתכנון המרחב, נכיר רבדים שונים של המרחב העירוני ובד בבד נפתח עבודות נקודתיות סביב מקום, סוגיה או מערכת.

עבודת הסטודיו תתמקד באזור "קו התפר" של ירושלים, במקטע המכונה 'ציר בר לב' בין כיכר צה"ל וצומת נחל צופים - במובנים רבים בין בצלאל החדש לבין בצלאל הישן - שהינו חלק מקו ההר ההיסטורי של המרחב האזורי וקו החיבור\הפרדה בין ירדן וישראל ובין העיר המזרחית והמערבית. התמקמות זו תאפשר לנו ריבוד של נקודות מבט אל חיי יום-יום, אתרים דתיים, פעילות פוליטית, תשתיות עירוניות ולאומיות, הפרדות וחיבורים - השרוגים זה בזה.

הסטודיו יעודד את הסטודנטיות/ים לפתח פרויקטים בחיבור בין העירוני והדיגיטלי המבקשים לאתר את הנסתר מהעין ואת הידע הנדחק לאזורי הספר של התודעה. במובן זה, הסטודנטיות/ים יבינו את "החזותי" לא רק כחזית אלא כתשתית, ידרשו להיכנס אל "חדר המכונות" של המידע, ותשתיות המידע, ולשאול על מה שנתון (given), ומה שאינו נתון. הסטודיו יקנה התנסות במתודולוגיות מחקר ויצירה מונעות סוגים שונים של מידע - רשמי, ממסדי, לא ממשלתי, אתנוגרפי, באינטגרציה עם מידע עצמאי (פתוח, אזרחי, קהילתי) שעל בסיסן יפותחו פרויקטים במגוון הכלים של התקשורת החזותית, ובהתאם לכיוונים שילקחו על ידי הסטודנטיות/ים.

פרויקט מרכזי

מסגרת הנחיה לגיבוש הפרויקט המרכזי - שנה א'

שנה א', סמסטר ב', 2 נ"ז

ד"ר חגית קיסר

מסגרת הנחיה קבוצתית לצורך מיפוי, ניסוח וגיבוש מתווה לפרויקט בנושא אותו הציעה/ה הסטודנט/ית, להרחבת ארגז הכלים המחקרי, ניסוח הפרויקט, הגדרת מטרותיו, סימון תחום התוכן ויעדי המחקר שלו.

פרויקט מרכזי הנחיה והגשה - שנה ב'

צוות הנחיה - סגל התכנית ויועצים אורחים.

יועצת אקדמית לפרויקט המרכזי: יעל בורשטיין

שנה ב', שנתי, 10 נ"ז

במהלך שני הסמסטרים בשנת הלימודים השנייה י/תפתח הסטודנט/ית את הפרויקט המרכזי וי/תביאו לידי גמר. פיתוח הפרויקט ייעשה בשלב זה במסגרת ההנחיה. כמו כן תקבענה 2-3 פגישות קבוצתיות בכל סמסטר לפיתוח הפרויקט ולהגשות ביניים.

החטיבה המעשית: סדנאות נושא וקורסי בחירה מעשיים - משותפים לשנים א' + ב'

סדנת נושא - Post Moving Image

יעל בורשטיין

1.5 ש"ש, 2 נ"ז

'וידאו ארט', 'מובינג אימג', 'תקשורת חזותית בתנועה', 'וידאו קליפים', 'אנימציה דיגיטלית' - אלו הם רק מעט מהתייגים של דימויים נעים שחורגים מהמסגרת של הקולנוע הנראטיבי. עם השנים הולכים ומתווספים עוד ועוד מופעים, סוגות ותצוגות של הדימוי הנע, אך הדומיננטיות של אופני ההבעה המסורתיים של הקולנוע עדיין איתנה, ואף משפיעה באופן גדל והולך על כל אותן יצירות שאמורות לשמש כאלטרנטיבה.

האמנות הצעירה מבין האמנויות הספיקה זה מכבר להשפיע על רוב תחומי העיצוב והאמנות ולטלטל אותם (ארכיטקטורה, עיצוב גרפי, אמנות פלסטית, קולנוע) אך נראה כי המהפכה הזו נרגעה מהר מדי, ונתנה לכוחות השוק המוכרים לבלוע אותה. הקולנוע עצמו, שמצא את עיקר זהותו בנרטיב הריאליסטי, במייק בליף, השתלט בתגובה על כל אותו עולם של דימויים נעים, על נוסחאותיו הדרמטיות הברורות ועל פטפוט היתר שלו.

הקורס "פוסט מובינג אימג" ינסה לאתגר את מה שהפך למובן מאליו, ולהציע חזרה ליסודות הרדיקליים והאוונגרדיים של האמנות האודיו ויזואלית. לחזור ולמצוא מחוזות שאינם מוגבלים על ידי האילוצים והאופנות של הקולנוע המסחרי. ננסה "לספר סיפור" באופן שונה - דרך תנועה, קומפוזיציה, הפשטה, דקונסטרוקציה, קונספט. תוך שאיפה לייצר חוויה רעננה, מעוררת ומאתגרת נפתח פרספקטיבות צלולות יותר של יחסי דימוי/סאונד/נרטיב, המצויות באופן זה או אחר בבסיס כל יצירת מופת קולנועית.

סדנת נושא - " הספר כחדר פלאות אישי"

פרופ' מרב סלומון

סמסטר ב', 1.5 ש"ש, 2 נ"ז

הקורס ישמש כזירה מחוללת יצירה ומחקר חזותי מעשי ויעסוק בבירור ופיתוח תחבירים חזותיים מחוללי תוכן, היגדים ומשמעות פואטית שאינם מבוססי נראטיב; כל זאת באמצעות התוודעות למדיום הספר כאובייקט, כלי ומכשיר, ותוך התבוננות בתוכן ובפורמט מנקודת המבט ההיסטורית והקונספטואלית של המושג "חדר פלאות".

חדרי הפלאות המוקדמים אצרו בתוכם אוספים אישיים. על ידי צירופם של הפרטים השונים באוסף, אשר מוקמו על פי לוגיקה יותר או פחות מנומקת, זה לצד זה במרחבו של החדר, נוצרה תמונת עולם של בעל החדר - נוצק היגד. כך במסגרת הקורס יתנסו הסטודנטים/ות באפשרות ליצור היגד, אמירה, ביטוי שמורכב מהיחס שבין החדר-הספר לבין אוצרותיו.

בלב סערת המהפכה הדיגיטלית, המתרחשת בעולמנו, ואשר משפיעה ומשנה היררכיות ומנגנונים בכל תחומי החיים, שומר הדימוי החזותי על כוחו ואף מתעצם. בתרבות וויזואלית, המקדשת את המהיר והמידי, זוכה ההיגד החזותי למעמד עליון. יתרונו של הדימוי החזותי, יחיד או סדרתי, ביכולתו לתקשר ולהעביר מסרים מורכבים ועמוקים, ללא קשר לשפה, לזמן, למדיום עליו הוא מוצג, או לטכניקה בה הוא מצויר. לצד וכנגד המהפכה הדיגיטלית, חוזר הספר הפיזי לתפוס מקום משמעותי ובעל תוקף מחודש כמדיום אומנותי, תרבותי ושימושי. במעמדו החדש, הספר הפיזי מושפע מהמהפכה הדיגיטלית, וזכות קיומו תלויה בהצדקת תפקידו. זכות זו שמורה יותר ויותר לספרות חזותית. במתח שבין האנלוגי לדיגיטלי, הולכת ומתבססת ההכרה כי הספר כאובייקט לא נכחד, אלא הופך למרחב מחיה ולמדיום אוטונומי של יצירה אינטרדיסציפלינרית מסעירה, מקורית ומגוונת.

מרחב הקורס יאפשר מחקר מעשי, בדיקה ודיון רפלקטיבי וביקורתי על נושאי הקורס, ועל תהליכי עבודה. הקורס סובב סביב שלוש תימות: "הספר", "חדר הפלאות", ו"טקסט פתוח" (מאמר מאת אומברטו אקו). הוא יתקיים בצורה של מעבדת עמיתים.

"Design Fiction" - סדנת נושא

אורי סוכרי, ליאת סגל

סדנה מרוכזת, 1.5 ש"ש, 2 נ"ז

טענה נפוצה לגבי תחום העיצוב היא שעיצוב לעולם מתקיים בשירות של לקוח עם רצונות עסקיים. עיקר עבודתו של המעצב היא לפתור בעיות בצורה מיומנת. אולם האם אפשר שעיצוב יתקיים בשירות של תועלת גדולה יותר של החברה? האם אפשר שעיצוב במקום להציע פתרונות ישאל שאלות, יעורר דיון, ירחיב את גבולות האפשר. העולם סביבנו, ההווה, בוער; מכונות חכמות, אוטומציה, עושר בלתי נתפס לצד בריחה מארצות קורסות, וירטואליזציה מואצת ורשתות חברתיות שמגדירות מחדש את היחסים האנושיים. במהלך הקורס נקרא ונלמד יחד על הוגים עכשוויים בעזרת טכניקות ופרקטיקות עיצוביות שיתופיות, נתהה על ההווה, ונבבור בעתיד. נאתגר את האפשרי, נבנה סימני אזהרה לעתיד או נצייר אפשרויות אוטופיות, נלמד ביחד עקרונות בסיסיים של פרוססינג ושל physical computing שיעזרו לנו לבנות פרוטוטיפים עקרוניים לרעיונות השונים. הקורס ילווה בהרצאות אורח של יוצרים וחוקרים רלוונטיים. נבדקת האפשרות שהפרויקטים ייערכו בשיתוף פעולה עם מעבדות שונות, פרטים ימסרו בהמשך.

קורס בחירה מעשי - סדנת הדפס רשת ותחריט

אבי קריצמן

סדנה מרוכזת, 1.5 ש"ש, 2 נ"ז

טכניקות ההדפס מאפשרות צורות ייחודיות של יצירת דימוי הנעות על הספקטרום שבין הידני המכני הצילומי והדיגיטלי. הן מאפשרות משחקיות ועבודה אינטואיטיבית אך גם תכנון ובנייה איטית. בנוסף לכך הן משלבות עולם שלם של טעויות וגליצ'ים שמשנים לעיתים את ההדפס לאחר ושונה מאוד מהמתוכנן. מצד אחד אלו טכניקות המאפשרות שכפול של דימוי והפקת סדרה, אך שכפול זה גם מאפשר לעשות מספר רב של ניסויים וניסיונות הנשענים על מקור אחד. חיי האמנות סבים על ציר what if, עבור רבים ורבות זו נקודת ההתחלה ועבור אחרים זו נקודת האמצע: מה היה קורה לו לאיינשטיין ולמדונה היה ילד? שואל האמן לורנס ווינר - או במילים אחרות מה קורה במפגש בין דברים שאינו דווקא עונה על ההיגיון המארגן הרציף. בקורס נעבוד עם שאלות מהסוג הזה - נשתמש בהדפס רשת ובתחריט כדי ליצור עבודות המשלבות דימויים, רעיונות ומחשבות המצרפות בין דברים שונים בעולם - בין אם במצבים של superimposition, jaxtposition או ברצף תמטי של דימוי רב שכבתי. נבחן דרכי פעולה בהן נבנה דימוי חדש מתוך המפגש, או כזה שבו מתפרקת תפיסה מוקדמת לגבי כל אחד מהאלמנטים שצורפו. הסדנה תתקיים בסדנת ההדפס של המחלקה לאמנות בסדנה מרוכזת שבה כל אחת מהמשתתפות יבחר בטכניקת ההדפס שבה תירצה לעבוד.

קורס בחירה מעשי - ארדווינו

ליאת סגל

סדנה מרוכזת, 1.5 ש"ש, 2 נ"ז

מאז ומתמיד טכנולוגיות חדשות היו מקור השראה, כלים וחומרי גלם בידי מעצבים ואמנים. טכנולוגיות שפותחו בשנים האחרונות מאפשרות לאנשים שאינם מגיעים מרקעים טכנולוגיים מסורתיים ליצור ולפתח אובייקטים אינטראקטיביים פיזיים שחשים את סביבתם ומגיבים אליה. בסדנה נלמד עקרונות בסיסיים באלקטרוניקה ובכתיבת קוד וניצור אובייקטים אינטראקטיביים, באמצעות שימוש במיקרו-בקרים מסוג 'ארדואינו'. ארדואינו הוא מיקרו-בקר המאפשר קריאת מידע מחיישנים ורכיבי אלקטרוניקה שונים ושליטה על פעולת רכיבי פלט, כמו תנועת מנועים, תאורה וקול. אחד מחוזקותיו של הארדואינו הוא בקהילה שנוצרה בעקבותיו, הדוגלת בשיתוף מידע וקוד פתוח ומאפשרת למידה עצמאית ופתרון בעיות, גם לאנשים שאינם בעלי ידע מוקדם בפיתוח אלקטרוניקה או תוכנה. הסדנה אינה דורשת ידע מקדים ומתאימה לכל מי שסקרנית ליצור בכלים טכנולוגיים חדשים, ומי שמעוניין להוריד פחדים ומחסומים מכך.

החטיבה העיונית

סמינר חובה - "עיצוב עכשווי"

פרופ' אורי ברטל

שנה א', סמסטר א', 2 ש"ש, 4 נ"ז

הסמינר "עיצוב עכשווי" יסקור מגמות, תיאוריות, מוסדות ומעצבים/ות מובילים/ות בשדה העיצוב העכשווי. הקורס יציג את השיח אודות העיצוב בהקשר הרחב של מגמות תרבותיות, כלכליות, חברתיות, תקשורתיות ואסתטיות. בכך יציע הקורס מבט רחב על היסודות השונים היוצרים את תרבות העיצוב במאה ה-21 ואת מקומו והשפעתו בחברה העכשווית. תוך הצגת השיח החדש יעורר הקורס דיון בנוגע למקומו של העיצוב במאה ה-21 לא רק כמשקף את החברה ואת רוח התקופה, אלא גם כמכשיר בעל עוצמה תרבותית, היוצר אידיאולוגיה חדשה המשפיעה על הדרך בה אנו תופסים את עצמנו ואת העולם סביבנו. נבחן את יחסם של מעצבים/ות ויוצרים/ות שונים לסוגיות חברתיות כמו המשבר הכלכלי, המודעות האקולוגית, הממשק בין שוק האמנות לשוק העיצוב וכדומה. בנוסף יושם דגש על היכרות עם השחקנים/ות השונים/ות בשדה העיצוב הבינלאומי הבונים את השיח העכשווי ואת יחסי הגומלין בין עולם העיצוב למוקדי הכוח החברתיים-כלכליים-פוליטיים.

קורס עיוני: קוגניציה ומדעי המוח לעוסקים בתקשורת חזותית

ד"ר רועי עמית

שנה א', סמסטר ב', 1 ש"ש, 4 נ"ז

החוויה הראייתית נוצרת באינטראקציה בין העולם לבין הסובייקט. מה מתרחש במפגש זה? כיצד פועלת מערכת הראייה? כיצד דימויים שונים גורמים לפעילות עצבית? האם ניתן לדעת כיצד הפעילות העצבית תתורגם לחוויה? כיצד גירויים מפעילים בנו רגשות? עד כמה התפיסה שלנו קשיחה ופועלת על פי סט חוקים מוגדר ועד כמה היא גמישה? למה אנשים משחקים קנדי קראש? הקורס ייצור מרחב רעיוני ומעשי שבו נכיר עקרונות מרכזיים במדעי המוח והפסיכולוגיה הקוגניטיבית, בדגש על הבנת מערכת הראייה ועל אופני פעולתה. במסגרת הקורס יתהווה מרחב שיח ועבודה סביב המפגש בין פסיכולוגיה מדעי המח לבין עיצוב - נקיים סדנאות מעשיות ונתרגל יצירת דימויים לאור העקרונות שננסח - נדון בהרחבה בקשב החזותי (visual attention) ובאופן פריסתו בזמן ובמרחב. נראה ביחד אשליות ודוגמאות להתניות תפיסתיות ו" hacks" של מערכת הראייה. נדון בלמידה התניות ומערכת בהקשר של ממשקי משתמש ומשחקים ונדון בדוגמאות ויישומים מתחום הקולנוע, הניו מדיה והפיסול הסביבתי.

סמינר חובה "מחקר וכתובה בסביבת עיצוב לשנה ב"

ד"ר עפרי כנעני

שנה ב', שנתי, 3 ש"ש, 6 נ"ז

סמינר מחקר וכתובה בסביבת עיצוב הוא סמינר שנתי המלווה את פיתוח הפרויקט המרכזי. במרכז הסמינר, שתי שאלות מרכזיות: כיצד ובאילו תנאים יכולה פרקטיקה עיצובית או אמנותית להפוך לפעולה מחקרית? וכיצד נוכל למקם את פרויקט המעשי בהקשרים חברתיים, מרחביים, תיאורטיים ופוליטיים נרחבים?

במסגרת הסמינר נסקור מגוון של שיטות מחקר עיוניות ומעשיות בתקשורת חזותית וננסח את שיטות המחקר המתאימות לפרויקט שלנו. דרך עבודה וקריאה משותפת הסטודנטיות ים יכירו מתודות קיימות במחקר עיצוב, יעיינו בשאלות מתודולוגיות תיאורטיות ויתודעו למחקר מבוסס פרקטיקה. לצד ליווי פרטני לכל מחקר, הסמינר יכלול רכיבים משותפים לכלל הכיתה שבמרכזם קריאה קבוצתית ולימוד עמיתים בדגש על מחקר מושגי וחקר מבוסס פעולה ושכלול "ארגז כלים" מתודולוגי קולקטיבי.